U periodu savremene globalizacije, proces glokalizacije države ponovo afirmiše ideju lokalno zasnovanog razvoja. Razumevanje endogenih potencijala kao specifičan razvojni resurs predmet je studija slučaja u Kragujevcu, Šapcu, Užicu i Novom Pazaru. Kombinacijom nalaza anketa i intervjua oslikane su sličnosti i razlike između ovih gradova u profilisanju razvojnog identiteta i u preprekama realizacije sagledanih potencijala.

(...) Ono što je realno je da je Kragujevac sad perspektivniji od Niša i da je, zahvaljujući Fiat-u i drugim firmama i svom geostrateškom položaju, ja bi' rekao u Srbiji, možda već treći grad, (...) da bude južno od Beograda, eto, glavni grad ove naše Srbije preostale (KG7).

Šabac ima tradiciju da bude nosilac svih nekih progresivnih ideja koje su dolazile iz Evrope (ŠA5); *Pa opet smo tu negde blizu kad je u pitanju EU, Šabac će biti opet među prvima iskustveno* (ŠA10); *(...) će biti pandan jednom, ajde' da ne kažem Beogradu, ali sigurno Novom Sadu* (ŠA7).

Užice je bilo centar ne samo dela u Srbiji, nego je bilo centar istočne Bosne, severne Crne Gore (...) tako da je to sputalo taj deo preduzetničkog, onog što je bilo nekad u Zlatiborskom okrugu (UE2); *Sad je to na neki način sve opredeljeno da ti centri funkcionišu nešto u Kraljevu, nešto u Kragujevcu. Znate, iseljeno je iz Užica, to ostavlja jedan gorak ukus* (UE2).

Znači, ko god hoće da dođe ovde, treba mu da se klamusa pet sati od Beograda do NP (NP3); *(...) Otežan promet na granici sa Crnom Gorom, ne funkcioniše prevoz ovde na Rožaje, već mora da se ide preko Prijepolja. Znači, mi smo trgovački grad koji je zablokiran granicama u ovom novom vremenu* (NP12).

MINA PETROVIĆ predaje na Odeljenju za sociologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, gde na raznim nivoima studija drži kurseve iz oblasti sociologije grada, prostora, konzumerizma, lokalnog i održivog razvoja.

ISBN 978-86-531-0049-0
9 788653 100490

DRUŠTVO I GRADOVI

Mina Petrović

Mina Petrović

DRUŠTVO I GRADOVI
IZMEĐU LOKALNOG I GLOBALNOG

DRUŠTVO I GRADOVI: IZMEĐU LOKALNOG I GLOBALNOG

Autor: Mina Petrović

Izdavači:
Čigoja štampa i
Institut za sociološka istraživanja
Filozofskog fakulteta u Beogradu

Za izdavače:
Žarko Čigoja
Dr Dušan Mojić

Recenzenti:
Prof. dr Sreten Vujović
Prof. dr Marija Babović
Prof. dr Snežana Đorđević

Crtež na koricama:
Zoran B. Petrović, arhitekta

Priprema i štampa:
Čigoja
ŠTAMPA

Štampanje knjige je finansiralo Ministarstvo prosvete, nauke
i tehnološkog razvoja Republike Srbije

Ova knjiga rezultat je rada na projektu 179035 koji finansira
Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije

Mina Petrović

DRUŠTVO I GRADOVI: IZMEĐU LOKALNOG I GLOBALNOG

Čigoja ŠTAMPA

2014

Sadržaj

Predgovor 7

1. Teritorijalnost društva i reskaliranje moći – između lokalnog i globalnog 13

2. Nova pozicija gradova i regiona: varijacije u konceptu 27
   - 2.1. Makroaspekt – kritika neoliberalizma 30
   - 2.2. Prevazilaženje dihotomije lokalno-globalno 38
   - 2.3. Pojam teritorijalnog kapitala. 44

3. EU i prostorna politika EU: koncept lokalno zasnovanog razvoja 53

4. Srbija na periferiji EU: reteritorijalizacija i stanje teritorijalnog kapitala 72

5. Studije slučaja: četiri grada srednje veličine u Srbiji 86
   - 5.1. Konceptualni okvir 88
     - 5.1.1. Grad kao življeni prostor i specifični habitus 88
     - 5.1.2. Upravljanje gradom kao specifično polje teritorijalnog kapitala 92
     - 5.1.3. Identitet mesta i teritorijalni identitet kao razvojni resurs 97
   - 5.2. Ciljevi i metodologija istraživanja 103
   - 5.3. Analiza rezultata. 114
     - 5.3.1. Identitet mesta – uspešnost grada u transformaciji 115
     - 5.3.2. Identitet mesta – prepoznatljivost grada: profilacija razvojnih potencijala 122
     - 5.3.3. Prepreke i podsticaji razvoja: meke vs. tvrde dimenzije, endogeni vs. egzogeni akteri. 138

5.3.4. Vezanost za mesto: gradovi i regioni 163
5.3.5. Iskustvo na projektima: multiskalarni i multisektorski odnosi 191
5.4. Zaključak 202

Literatura 211

Prilozi 237